

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет психології, історії та соціології
Кафедра психології**

ЦІННІСНА СФЕРА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу
спеціальності 053 Психологія
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти
Світлана ВАСИЛЬЧЕНКО

Керівник: д.психол.н., професор
Анжеліка КОЛЛІ-ШАМНЕ

Рецензент: к. психол. н., доцент,
доцент кафедри психології і туризму
Київського національного лінгвістичного університету
Світлана БАБАТІНА

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ	6
1.1. Поняття і класифікація цінностей особистості у науково-психологічній літературі	6
1.2. Основні компоненти ціннісної сфери сучасної молоді.	11
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ МОЛОДІ, ЩО ПЕРЕБУВАЄ В УМОВАХ ВІЙНИ.	15
2.1. Обґрунтування діагностичного інструментарію дослідження та характеристика вибірки.	15
2.2. Інтерпретація та аналіз отриманих показників емпіричного дослідження ціннісної сфери молоді.	18
ВИСНОВКИ.	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	27
ДОДАТКИ.	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ціннісна сфера молодого покоління визначається їхніми цінностями, переконаннями та уявленнями. Система цінностей особистості формується під впливом різноманітних факторів, таких як сім'я, соціокультурне середовище, освіта, досвід та життєві обставини. Цінності здатні розвиватися та змінюватися впродовж усього життя особистості, впливаючи на її рішення, ставлення до інших людей, суспільства та світу загалом. Важливо розуміти, що ціннісна сфера молоді може бути дуже різноманітною і варіюватися в залежності від індивідуальних факторів, культурних контекстів та життєвих ситуацій.

Військові конфлікти здатні суттєво впливати на сучасне молоде покоління, формуючи їхні цінності, переконання та життєві погляди. Цінності та переконання молоді в умовах війни можуть змінюватися в залежності від їхнього особистого досвіду, культурного контексту та рівня освіти.

Війна може викликати стрес, травму та посттравматичний стресовий розлад серед молоді. Дослідження цінностей може допомогти з'ясувати, які стратегії та цінності допомагають молоді впоратися з цими психологічними труднощами.

Слід зазначити, що війна може мати різні соціокультурні та психологічні наслідки для молоді. Іншими словами, військові конфлікти можуть суттєво змінити сприйняття світу та цінності молодого покоління. Важливим аспектом дослідження ціннісної сфери молоді є те, що під час війни людина може долучатися до різних груп та організацій, що пропагують різні цінності. Дослідження може допомогти з'ясувати, які цінності стають важливими для молоді в умовах конфлікту, і як це впливає на їхнє майбутнє.

Отже, ціннісна сфера особистості – це сукупність цінностей, переконань і пріоритетів, які визначають те, що важливо для конкретної людини. Дослідження даного явища серед молоді в умовах війни може

розкрити важливі аспекти, які допоможуть краще зрозуміти вплив конфліктів на молоде покоління та розробити ефективні стратегії підтримки та реабілітації молоді в умовах війни.

У контексті вивчення ціннісної сфери особистості, слід звернути увагу на працю С. О. Бадер, що спрямована на визначення основних класифікацій цінностей та ціннісно-смыслових орієнтацій людини. У своїй роботі Ю. В. Баруліна висвітлює зміст проблематики ціннісно-смыслових орієнтацій учнів у науковій літературі. М. П. Бліхар у власних наробітках вказує на важливість вивчення духовних цінностей студентської молоді в сучасному українському суспільстві. Дослідженням ціннісно-смыислової сфери молодого покоління також займалися І. А. Мельничук, Р. Т. Огінська, Г. І. Онищенко, С. П. Паламар, А. Ф. Федоренко, І. С. Федух та інші.

Зазначені нами аспекти обумовлюють обрання тематики кваліфікаційної роботи, що звучить як: **«Характеристика ціннісної сфери сучасної молоді в умовах війни».**

Мета дослідження: теоретично та емпірично дослідити особливості ціннісної сфери молоді, що перебуває в умовах війни.

У відповідності до мети дослідження перед нами були поставлені наступні **завдання:**

1. Теоретично дослідити науково-психологічні підходи до розуміння поняття цінностей та їхніх класифікацій.

2. Зазначити основні компоненти, що формують ціннісну сферу молодого покоління.

3. Визначити та обґрунтувати основний психодіагностичний інструментарій для проведення емпіричного дослідження ціннісної сфери молоді в умовах війни.

4. Емпірично дослідити за допомогою обраного діагностичного інструментарію ціннісну сферу сучасної молоді в умовах війни.

Об'єкт дослідження: ціннісна сфера молоді.

Предмет дослідження: характеристика ціннісної сфери молоді в умовах війни.

У відповідності до мети та завдань дослідження було використано наступні **теоретичні методи**: аналізування наукових джерел, що передбачає докладне вивчення наявної літератури та наукових джерел; порівняння, що включає в себе аналіз двох або більше теоретичних підходів, концепцій або моделей з метою виявлення їхніх спільних рис і відмінностей; узагальнення для створення загальних висновків на основі аналізу теоретичних даних; систематизація задля організації теоретичних даних у логічну та структуровану форму. **Емпіричні методи** включали у себе: ціннісний опитувальник Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської), методика «Рівень суб'єктивного контролю» Дж.Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда), методика «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» О. Фанталової (на основі переліку цінностей М. Рокича), методи статистичної обробки даних.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що оцінено і проаналізовано основні характеристики ціннісної сфери сучасного молодого покоління, що визначаються впливом суттєвих змін сучасного суспільства в умовах війни.

Практичне значення дослідження: результати дослідження можуть слугувати основою для розробки програм і проєктів, спрямованих на підтримку молоді, яка переживає війну. Вони можуть включати в себе психологічну підтримку, професійну реабілітацію та освітні ініціативи. Результати дослідження можуть бути використані для створення освітніх та психологічних програм, спрямованих на формування позитивних цінностей та розвиток міжособистісних навичок серед молоді в умовах війни.

Структура кваліфікаційної роботи складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури (29 найменувань) і додатків. Обсяг роботи становить 33 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ

1.1. Поняття і класифікація цінностей особистості у науково-психологічній літературі

Вивчення поняття і класифікація цінностей особистості є актуальним завданням, що має важливе значення в різних сферах нашого життя.

Цінності особистості – це сукупність переконань, першочергових цілей і пріоритетів, які визначають, що для конкретної особистості є найважливішим і цінним в житті. Система цінностей включає такі аспекти, як мораль, сім'я, кар'єра, здоров'я, свобода, розвиток освіти, справедливість, дружба і багато інших. Цінності особистості впливають на її вибори, рішення та спосіб життя, і вони є важливим елементом формування її ідентичності і ставлення до навколишнього світу [13;16].

А. Бунас та О. Черних у своєму дослідженні зазначають: «Цінності утворюють складну систему особистості та виступає регулятором її поведінки». Також додається, що кожна людина має свій набір особистих цінностей, які визначають її погляди, переконання і цілі. Це можуть бути такі цінності, як справедливість, свобода, сім'я, творчість, успіх тощо [5].

Цінності також впливають на те, з ким людина вступає у відносини і як вона спілкується з іншими. Особи з схожими цінностями мають більше спільного із ними і зазвичай відчують більшу згоду та розуміння [15].

С. Карпенчук вказує, що цінності допомагають спрямовувати людину і суспільство на шлях вдосконалення, оскільки вони формують вибірковий підхід до матеріальних, соціальних та духовних цінностей і ідеалів, які спрямовані на задоволення потреб особистості або соціальної групи [12].

На думку М. Бліхар: «...цінність розглядається, передусім, крізь призму особистісного відношення суб'єкта до оточуючої дійсності і особливостей орієнтації в ній. Дуже часто психологічні теорії інтерпретують

цінності як риси, мотиви, установки, життєві цілі, каузальні атрибуції, переконання, очікування, наміри, моделі поведінки, зосередження інтересів і бажань індивіда тощо» [4].

У своїй роботі Д. Дандекар, аналізуючи низку робіт науковців, доходить висновку, що: «...можна визначити цінності як певний ідеал, який є основою світогляду та буття кожної людини» [7].

С. Паламар, спираючись на дослідження І. Беха, зазначає, що можна виокремити різні системи цінностей, які виникають з ідеалів і потреб людини [20]:

1. Головні життєві цінності – категорія, що включає уявлення про мету та сенс життя, поняття щастя та благополуччя.

2. Цінності міжособистісного спілкування – включають такі якості, як чесність, доброзичливість, повага до інших. Це цінності, які сприяють гармонійним відносинам і взаєморозумінню між людьми.

3. Демократичні цінності – права людини, свобода слова, світоглядна і політична свобода, совість тощо. Вони покликані забезпечувати рівність і справедливість у суспільстві.

4. Прагматичні цінності – цінності особистого успіху, заповзятливості, прагнення до матеріального благополуччя. Вони орієнтовані на досягнення особистих та матеріальних цілей.

5. Духовні цінності – категорія, що включає світоглядні, моральні, естетичні цінності. Це те, що формує індивідуальний внутрішній світ і допомагає людині знаходити сенс у житті та розвивати свій духовний бік.

Досліджуючи наробітки вітчизняних науковців, С. Бадер вказує на різноманітність класифікацій цінностей, серед яких основними є [1]:

- духовні цінності – це цінності, які стосуються внутрішнього світу людини, її моральних переконань, духовного розвитку і поглядів на життя (релігійні вірування, етичні переконання, культурну спадщину, мистецтво і естетичні цінності, а також бажання знайти сенс і глибину у своєму житті);

- суспільно-політичні цінності – категорія, що включає цінності, які стосуються відносин між людьми і суспільної організації (поняття прав і свобод людини, правосуддя, демократія, громадянська відповідальність, рівність перед законом, та інші аспекти, які формують суспільство і політичну систему);

- матеріальні цінності – цінності, пов'язані з матеріальними благами, можуть включати фінансовий успіх, власність, комфорт, безпеку, рівень життя, доступ до освіти і медичних послуг, а також можливість забезпечити себе і свою родину; часто пов'язані з економічними аспектами життя.

Дані три категорії цінностей можуть взаємодіяти і впливати на рішення та життєві пріоритети людини. Баланс між ними може варіюватися в залежності від індивідуальних уподобань, життєвого досвіду і суспільного контексту [17;21].

На думку Л. Долинської слід виокремлювати декілька ключових груп цінностей, що об'єднані за певним напрямком [8]:

1. Цінності за об'єктом засвоєння: матеріальні (такі речі, як гроші, майно, власність, комфорт, здоров'я, безпека, доступ до матеріальних ресурсів та інші матеріальні потреби) і морально-духовні (релігійні переконання, етичні принципи, культурна спадщина, людські відносини, особистий розвиток, прагнення до моральної чистоти, глибина та сенс життя).

2. Цінності за метою засвоєння: егоїстичні (цінності, спрямовані на особистий інтерес, самозбереження та особисту користь. Особи з цими цінностями можуть надавати перевагу власним потребам, комфорту і задоволенню власних бажань. Вони можуть прагнути до особистого успіху, матеріального благополуччя, влади та контролю над різними аспектами свого життя) та альтруїстичні (цінності, спрямовані на благополуччя і добробут інших людей або суспільства в цілому. Особи з цими цінностями можуть прагнути допомогти іншим, вносити свій вклад у покращення життя інших, боротися за справедливість, рівність та загальний благополуччя).

3. Цінності за рівнем узагальненості: конкретні (цінності, які стосуються конкретних об'єктів, явищ або ситуацій; можуть бути такі речі, як конкретні предмети, матеріальні блага, конкретні події або взаємодії з конкретними людьми. Наприклад, цінність родини або цінність конкретного предмета, такого як автомобіль) та абстрактні (цінності, які мають більш загальний і абстрактний характер. Вони стосуються понять, ідей, принципів, які можуть бути менш конкретними і більш узагальненими. Наприклад, абстрактні цінності можуть включати справедливість, свободу, мир, доброзичливість, справедливість, екологічну збереженість тощо).

4. Цінності за способом вияву: ситуативні (цінності, які можуть змінюватися в залежності від конкретної ситуації чи обставин. Людина може реагувати на певні цінності під впливом того, що відбувається у даний момент і які потреби вона відчуває. Наприклад, в ситуації небезпеки безпека може стати найважливішою цінністю, тоді як у спокійному періоді основний акцент може бути зроблений на розвитку освіти або відносинах) і стійкі (цінності, які залишаються сталими і не змінюються від ситуації до ситуації. Особи з цими цінностями дотримуються своїх переконань і принципів, незалежно від того, в якій ситуації вони знаходяться. Це можуть бути, наприклад, моральні принципи, які не піддаватимуться компромісам у будь-якій ситуації).

5. Цінності за змістом діяльності людини: пізнавальні (цінності, пов'язані з прагненням до розуміння і знань. Особи з цими цінностями можуть цінувати навчання, дослідження, пізнання нового і розвиток інтелектуальних здібностей. Їм важливий процес навчання і отримання нових знань, незалежно від того, як вони можуть бути використані) і предметно-перетворювальні (цінності, пов'язані з активним впливом на фізичний світ і матеріальне оточення. Особи з цими цінностями можуть надавати перевагу діяльності, спрямованій на створення, виробництво, будівництво, творчість або інші види фізичної або матеріальної діяльності).

6. Цінності за приналежністю: особистісні (цінності стосуються індивідуальних переконань, першочергових цілей і пріоритетів конкретної особистості. Вони визначають, що для даної особи є найважливішим і цінним у її власному житті), групові (цінності стосуються цінностей, які спільні для певної групи людей або спільноти, такої як родина, друзі, колеги, релігійна спільнота тощо. Групові цінності включають такі аспекти, як взаємна підтримка, довіра та спільні цілі), суспільні (цінності, що відображають загальні принципи і цінності суспільства або культури. Вони визначають те, що суспільство вважає важливим і цінним, і вони можуть впливати на норми поведінки та прийняття рішень в суспільстві), загальнонародні (цінності, які мають більший обсяг і стосуються більших груп або націй. Вони можуть включати такі аспекти, як національна гордість, ідентичність та історичні цінності) і загальнолюдські (цінності, які вважаються універсальними для всіх людей, незалежно від їхньої культури або нації. До них можна віднести такі аспекти, як права людини, справедливість, мир, любов, свобода та інші цінності, які вважаються загальними для всього людства).

Відомим є поділ цінностей американського психолога М. Рокича, який виокремлює термінальні та інструментальні пріоритети особистості. Перші визначають те, що людина прагне досягнути або отримати в кінцевому результаті, які кінцеві цілі або стани, які вона вважає важливими. Термінальні цінності виражають те, чого людина прагне у своєму житті і що є її основними пріоритетами. Приклади термінальних цінностей включають щастя, здоров'я, сім'ю, дружбу, свободу, мир та інші кінцеві цілі, які люди можуть прагнути [27].

Інструментальні цінності визначають засоби, методи або характерні якості, які людина використовує для досягнення своїх термінальних цінностей. Інструментальні цінності вказують на те, як особистість поводить себе, які засоби вона використовує і які якості вона розвиває, щоб досягти своїх кінцевих цілей. Приклади інструментальних цінностей включають чесність, працьовитість, відповідальність, толерантність,

самодисципліну та інші якості, які сприяють досягненню термінальних цілей [18;22].

Отже, певні категорії цінностей можуть існувати паралельно в житті людини, і вони можуть взаємодіяти, формуючи її погляди на світ і ставлення до інших людей. Наприклад, деякі люди можуть вважати, що духовні цінності, такі як моральність і доброта, є важливішими, ніж нагромадження матеріальних багатств. Інші можуть бути більш спрямовані на досягнення матеріальних цілей, які вони вважають важливими для свого щасливого життя. Співвідношення між цими цінностями може бути різним для кожної людини і залежати від її власного життєвого досвіду, цілей і переконань.

1.2. Основні компоненти ціннісної сфери сучасної молоді

Ціннісна сфера сучасної молоді може бути досить різноманітною і залежить від культурного, соціального і індивідуального контексту. А. Федоренко зазначає: «... для молоді характерна специфічна структура цінностей, яка пов'язана із притаманним їй прагненням до набуття впевненості у собі (за рахунок досягнення матеріальної та професійної незалежності) і постійним самовдосконаленням» [25].

За В. Лавріненко, ціннісно-смісловою сферою молоді є психологічною структурою, що виступає основним і визначальним елементом особистості. Вона включає в себе основні аспекти самоідентифікації людини. Автор також наголошує на тому, що система цінностей молодого покоління формується під впливом спілкування з оточуючим світом. Наприклад, у студентів можна відзначити, що під час навчання в університеті вони засвоюють цінності, які необхідні для їхньої майбутньої професії [14].

Формування цінностей сучасної молоді є складним і багатогранним процесом, на який впливає безліч факторів. Ось деякі з основних чинників, що впливають на формування цінностей молоді [19;26]:

- сім'я відіграє важливу роль у формуванні цінностей молоді. Сімейні традиції, релігійні переконання і виховання впливають на цінності молоді;

- спільнота, друзі, ровесники і соціальні мережі грають важливу роль у формуванні цінностей молоді, що можуть впливати на переконання, стандарти і очікування молоді, а також впливати на те, як вони бачать світ і власну роль в ньому;

- школа, університет і інші навчальні заклади впливають на формування цінностей молоді, надаючи знання і виховуючи етичні та соціальні навички. Освіта може впливати на розвиток критичного мислення і розуміння різних культурних та соціальних контекстів;

- засоби масової інформації, такі як телебачення, інтернет, журнали і соціальні медіа, впливають на усвідомлення молоддю світу та передають певні цінності через вміст і повідомлення, які вони поширюють;

- культурні та релігійні фактори мають великий вплив на формування цінностей молоді. Традиції, обряди, релігійні переконання і цінності спільноти можуть бути суттєвими чинниками;

- економічний статус і можливості також можуть визначати цінності молоді. Люди з різними економічними умовами можуть має різні цінності, пов'язані з матеріальним благополуччям і успіхом;

- політичні і світоглядні переконання також можуть впливати на цінності молоді. Політичні погляди, ідеології і приналежність до різних соціальних груп можуть впливати на їхні цінності і погляди на справи.

I. Сопівник і В. Мацола в своєму дослідженні зазначали, що сучасне покоління визнає такі цінності, як освіта, можливість самореалізації, родина, обрана професія, соціальна активність і матеріальні блага, і розташовує їх в порядку важливості [23].

Автори також відзначають, що молодь в основному спрямована на досягнення короткострокових і важливих життєвих цілей, які вимагають швидкого досягнення. Учні та студенти більше за все прагнуть до самореалізації, при цьому зусилля вкладають мінімальні, а також прагнуть набирати знання, які відповідають обраній професії і приносять більше задоволення, ніж матеріальні надбання. Важливо відзначити, що більшість

учасників дослідження відчувають сильне бажання створити власну родину. Все це свідчить про те, що для молоді більш пріоритетними є моральні цінності, ніж матеріальний успіх [23].

Зазначається, що основними компонентами ціннісної сфери сучасної молоді можуть бути такі [2;3;11]:

1. Особистісні цінності – цінності, які стосуються індивідуальних переконань і першочергових цілей молодих людей (саморозвиток, самовираження, здоров'я і благополуччя, прагнення до щастя, особиста свобода і незалежність).

2. Суспільні цінності – цінності, які визначаються суспільством і спільнотою, до яких належить молодь (цінності, пов'язані з соціальною відповідальністю, взаємодією з іншими членами суспільства, дотриманням норм і правил, доброзичливість та солідарність).

3. Моральні цінності – цінності, які визначають, що вважається морально вірним і неправильним (чесність, етика і справедливість, які впливають на їхню поведінку і відносини з іншими людьми).

4. Матеріальні цінності – цінності, пов'язані з матеріальними благами і фінансами. Молодь може прагнути до матеріального комфорту, фінансової стабільності, розвитку кар'єри і успіху в економічному плані.

5. Культурні цінності – цінності, пов'язані з культурним спадком, традиціями, мистецтвом і спільнотою. Молодь може цінувати свою культурну ідентичність, мову, мистецтво та інші аспекти культури.

6. Співробітництво і комунікація – для сучасної молоді також важливі цінності, які сприяють співробітництву, взаємодії і комунікації з іншими людьми, що може включати в себе цінності, які сприяють розвитку партнерських відносин, командної роботи та міжособистісного спілкування.

Зазначається, що сучасна молодь у своїй ціннісній системі висловлює різноманітні переконання та пріоритети, які відображають їхнє бачення світу. Багато молодих людей акцентують на автентичності та вираженні себе, намагаючись знайти свій унікальний шлях у житті й бути відкритими в своїх

поглядах та переконаннях. Важливим елементом для них стає ідея рівності та інклюзії, де кожна особа має право на рівні умови та повагу, незалежно від її ідентичності чи статусу [6].

Збереження природи та екологічна свідомість стають зрозумілими і необхідними аспектами для багатьох молодих людей, які визнають важливість сталого розвитку й охорони довкілля. Громадянська активність стає віддзеркаленням їхнього бажання брати активну участь у суспільному житті, вирішувати проблеми та сприяти позитивним змінам [11].

Отже, ціннісна сфера сучасної молоді – це сукупність цінностей, переконань і пріоритетів, які визначають їхні ставлення до життя, соціального оточення і власної особистості.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ МОЛОДІ, ЩО ПЕРЕБУВАЄ В УМОВАХ ВІЙНИ

2.1. Обґрунтування діагностичного інструментарію дослідження та характеристика вибірки

Для проведення дослідження ціннісної сфери сучасної молоді в умовах війни нами було проаналізовано значну кількість науково-психологічних джерел, що дало нам змогу виокремити основний діагностичний інструментарій:

1. *Ціннісний опитувальник Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської) (Додаток Б).*

Тест цінностей Шалом Шварца використовується для дослідження динаміки зміни цінностей як в групах (культурах) у відповідь на суспільні зміни, так і для індивідів у зв'язку з їхніми життєвими викликами. Опитувальник Шварца ґрунтується на теорії, яка класифікує всі цінності на соціальні та індивідуальні [28;29].

Тест складається з переліку цінностей (58 словосполучень), які респонденту пропонується оцінити від -1 до 7, де 7 – це важливий елемент життя особистості, а -1 – являється протилежним наявним принципам індивіда.

2. *Методика «Рівень суб'єктивного контролю» Дж.Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда).*

Методика Дж. Роттера є психологічним інструментом, який використовується для вимірювання індивідуального сприйняття контролю над власним життям.

В основі методики лежить концепція «локус контролю», яка визначає, чи вважає особа, що події в її житті залежать від її власних дій і рішень (внутрішній локус контролю) чи вони визнаються зовнішніми факторами,

такими як удача, випадковість чи вплив інших (зовнішній локус контролю) [9].

Методика «Рівень суб'єктивного контролю» Дж. Роттера зазвичай включає в себе запитання, спрямовані на визначення, наскільки особа вірить у власний вплив на події та ситуації у своєму житті.

Вимірювання локусу контролю може допомогти розуміти, як люди сприймають свій вплив на навколишній світ і як це впливає на їхні дії та рішення. Дана методика також може бути використана в клінічній психології для діагностики і розуміння особистісних характеристик та психологічних проблем.

3. Методика «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» О. Фанталової (на основі переліку цінностей М. Рокича) (Додаток В).

Мета тесту полягає у визначенні нестабільності у мотиваційній та особистісній сферах, рівня розчарування у поточній ситуації, внутрішніх протиріч, пригнічення основних потреб, а також оцінка самореалізації, гармонії та інтегрованості [24].

Дана методика розглядає 12 основних людських цінностей та встановлює зв'язок між психологічними параметрами «Цінність» (Ц) і «Доступність» (Д) для особистості. Для будь-якої важливої сфери життя можна виокремити кілька типових співвідношень між Ц і Д.

Серед методів статистичної обробки даних нами планується використати коефіцієнт кореляції Спірмена, який є одним із методів статистичної обробки даних для вимірювання ступеня залежності між двома змінними.

Характеристика вибірки: у дослідженні взяли участь 40 осіб, віком від 18 до 25 років, що за віковим розподілом В. Ф. Моргіна відповідають юності та ранній зрілості (статевий розподіл представлений на рисунку 2.1.), що на даний момент перебувають на території України (ВПО, особи з деокупованих територій та ті, які перебували у зонах, де проходять активні бойові дії).

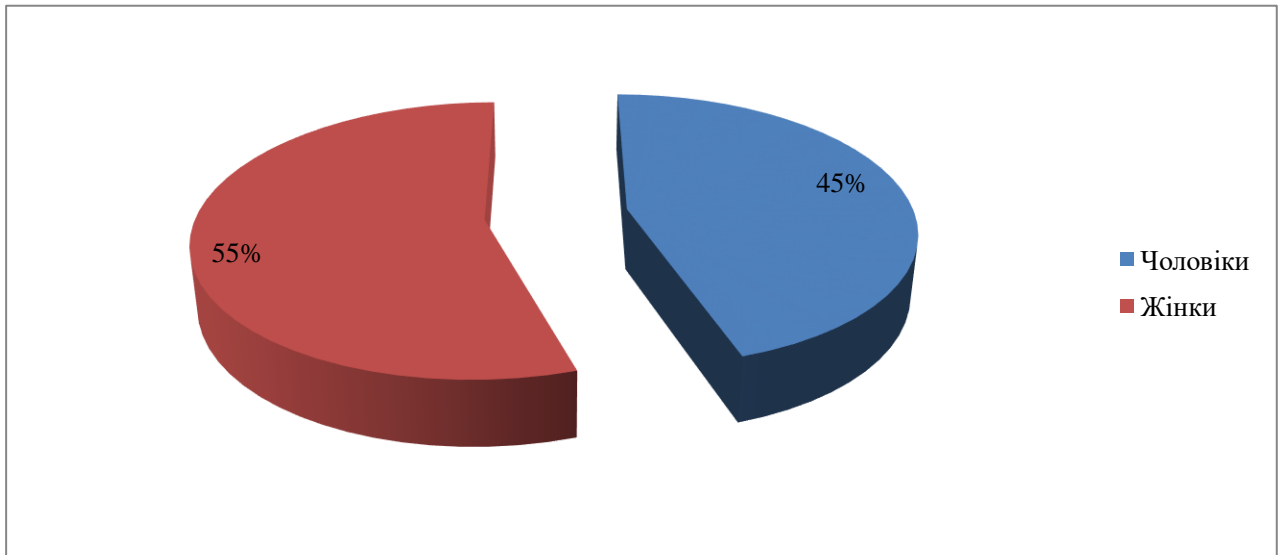

Рис. 2.1. Статевий розподіл досліджуваних

Опитування проводилося дистанційно за допомогою платформи ZOOM, де учасникам було надано детальні інструкції щодо проходження тестів у Google Forms. Отримані сирі показники були оформлені у вигляді електронних таблиць для спрощеного підрахунку результатів. Після проходження опитування нами було надано зворотній зв'язок респондентам щодо отриманих висновків. Під час дослідження для нас не були пріоритетними релігійні та політичні вподобання респондентів, їхній соціальний статус, фінансове становище тощо.

2.2. Інтерпретація та аналіз отриманих показників емпіричного дослідження ціннісної сфери молоді

Першочергово нами було проведено ціннісний опитувальник Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської). Отримані середньогрупові показники і їхнє відсоткове відношення до максимальних значень за кожною цінністю представлені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Середньогрупові показники за ціннісним опитувальником

Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської)

Цінність	Максимальне значення	Середні показники у групі	Відсоткове відношення
Саморегуляція	49	31	63,3%

Стимулювання	49	27	55,1%
Гедонізм	28	13	46,4%
Досягнення	42	21	50%
Влада	35	15	42,9%
Безпека	49	39	79,6%
Конформність	56	17	30,4%
Традиції	49	20	40,8%
Прихильність	35	26	74,3%
Самоорієнтація	14	8	57,1%

Для розуміння домінуючих цінностей серед групи досліджуваних осіб нами було сформовано таблицю 2.3. за допомогою ранжування.

Таблиця 2.3.

Домінування цінностей у групі

Цінності	Відсоткове значення	Ранг
Саморегуляція	63,3%	3
Стимулювання	55,1%	5
Гедонізм	46,4%	7
Досягнення	50%	6
Влада	42,9%	8
Безпека	79,6%	1
Конформність	30,4%	10
Традиції	40,8%	9
Прихильність	74,3%	2
Самоорієнтація	57,1%	4

Аналізуючи отримані показники, нами визначено, що домінуючою цінністю серед досліджуваною молоді є «Безпека» (79,6%). Особа, для якої домінуючою є цінність безпеки, має яскраво виражену мотивацію до стабільності та гармонії у різних аспектах життя. Її основним прагненням є створення стабільного соціального та сімейного середовища, а також збереження цілісності суспільства. Вона віддає перевагу соціальному порядку, рівності, національній безпеці, миру й традиціям, вважаючи їх фундаментальними складовими безпечного та гармонійного життя. Особливу увагу відводить безпеці сім'ї та соціальній справедливості, докладаючи зусиль для забезпечення спокою та злагоди в усіх аспектах життя.

Також домінуючою цінністю є «Прихильність» (74,3%). Особа, для якої пріоритетною є цінність прихильності та доброзичливості, має яскраво

виражену мотивацію підтримувати та підвищувати благополуччя тих, з ким вона взаємодіє та має близькі стосунки. Її цінності включають справжню любов, вірну дружбу, естетичні насолоди, відданість та поблажливість. Така людина ставить комфорт і щастя близьких на перше місце і вкладає зусилля, щоб підтримувати цінності, які сприяють гармонійним та щасливим відносинам. Вона прагне створити сприятливу атмосферу, сповнену доброти та розуміння, де люди почувуються підтримані та розуміні.

Серед переважаючих цінностей також визначено «Саморегуляція» (63,3%). Особа, для якої важливою є цінність саморегуляції і самостійності, пріоритетно ставить перед собою мету бути незалежною у своїх думках і діях. Її мотивація полягає у формуванні власних переконань і керівництві власними поглядами. Серед основних цінностей цієї людини – свідомість існування, мудрість, самостійність, цілеспрямованість, самостійне постановка цілей, відповідальність та досягнення успіху. Вона цінує свободу вибору, вміння самостійно приймати рішення і досягати поставлених цілей, створюючи свій власний шлях у житті.

Наступним кроком було проведення методики «Рівень суб'єктивного контролю» Дж.Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда). Отримані показники щодо визначення екстернальності-інтернальності представлені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Показники екстернальності-інтернальності за методикою «Рівень суб'єктивного контролю» Дж. Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда)

	Екстернальний профіль	Інтернальний профіль
Сфера діяльності	45%	55%
Сфера невдач	50%	50%
Сімейні стосунки	22,5%	77,5%
Виробничі стосунки	37,5%	62,5%

Міжособистісні стосунки	47,5%	52,5%
Сфера здоров'я	27,5%	72,5%

Аналізуючи отримані показники та узагальнюючи їх за різними сферами життя молоді, нами було визначено загальні результати прояву екстернальності-інтернальності, що представлено на рисунку 2.5.

Рис. 2.5. Загальні показники екстернальності-інтернальності

Спостерігаючи отримані показники, визначено, що 61,7% респондентів мають екстернальний профіль, що свідчить про високий рівень суб'єктивного контролю. Високий рівень суб'єктивного контролю характеризується переконанням особи у власній здатності впливати на події та результати свого життя. Такі люди вірять у свою здатність керувати обставинами, впливати на свою долю та вирішувати проблеми. Вони більш схильні бачити своє життя як результат власних дій і зусиль, ніж зовнішніх факторів. Особа з високим рівнем суб'єктивного контролю відчуває впевненість у власних здібностях, активно вирішує завдання та робить акцент на внутрішніх ресурсах для досягнення своїх цілей.

Наступним кроком було проведення методики «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» О. Фанталової (на

основі переліку цінностей М. Рокича. Отримані усереднені показники у досліджуваних осіб представлені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Середньогрупові показники за матрицями методики «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» О. Фанталової

	М1 (Ц)	М2 (Д)	Ц-Д
Активне, діяльне життя	8	6	2
Здоров'я	10	7	3
Цікава робота	8	3	5
Краса природи і мистецтва	4	8	-4
Любов	9	6	3
Матеріально забезпечене життя	10	6	4
Наявність хороших і вірних друзів	5	7	-2
Упевненість у собі	7	9	-2
Пізнання	6	8	-2
Свобода як незалежність у вчинках і діях	12	3	9
Щасливе сімейне життя	9	4	5
Творчість	7	7	0

Аналізуючи отримані показники, ми можемо спостерігати, що молодь переживає яскраві розбіжності у доступності та цінності деяких сфер життя, а саме: «Цікава робота», «Матеріально забезпечене життя», «Свобода як незалежність у вчинках та діях» і «Щасливе сімейне життя». Зазначені результати свідчать про те, що молодь часто відчуває розбіжності між доступністю та цінністю у різних сферах життя. Наприклад, бажання мати цікаву роботу, яка відповідає їхнім інтересам, часом не узгоджується з реальними можливостями на ринку праці. Також, молодь мріє про матеріальне забезпечення та стабільність, але реальні можливості здобуття достатньо оплачуваної роботи не завжди відповідають їхнім очікуванням.

Прагнення до свободи у власних рішеннях та діях може суперечити соціальним або економічним обмеженням. Наприклад, бажання бути незалежними та самостійними іноді стикається з реальністю, де зміни інших

чинять вплив на їхні можливості. І, нарешті, мрія про щасливе сімейне життя може не завжди відповідати складній реальності міжособистісних відносин та культурних нюансів.

Для встановлення кореляційних зв'язків між досліджуваними змінними нами було використано коефіцієнт Спірмена. У ході проведення підрахунків нами було визначено, що особи з високим рівнем суб'єктивного контролю мають більш визначені цінності та об'єктивно оцінюють доступність та цінність важливих сфер життя особистості ($r = 0,712$, при рівні статистичної значущості $p \leq 0,01$). Вони активно виявляють зацікавленість у реалізації важливих цілей та визначенні значущих цінностей, що означає, що такі особи здатні усвідомлено оцінювати, наскільки вони відчують контроль над своїм життям, і чітко розуміють значення та можливості різних сфер життя. Завдяки цьому вони можуть більш свідомо планувати та вирішувати питання, які стосуються їхньої особистості та діяльності. У той час, особи, що мають низький рівень суб'єктивного контролю, мають більш хитку систему цінностей ($r = 0,291$, при рівні статистичної значущості $p \leq 0,01$), що означає, що вони можуть схильні відносити своє благополуччя або невдачу до зовнішніх факторів, таких як випадковість або дії інших людей, замість внутрішніх зусиль чи особистих якостей, що може призвести до того, що їхні цінності та переконання стають менш стійкими і можуть змінюватися залежно від зовнішніх обставин. Отримані дані підкріплені наступними показниками кореляції, що представлені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Кореляційний зв'язок між досліджуваними явищами

	Низькі показники співвідношення «Цінність-доступність»	Високі показники співвідношення «Цінність-доступність»
Високий рівень суб'єктивного контролю	0,138*	0,712**
Низький рівень суб'єктивного контролю	0,291**	0,017*

Примітки: * - $P > 0,05$; ** - $P \leq 0,01$.

Проведено дослідження дало змогу визначити, що переважна більшість досліджуваної молоді має сформовану ціннісну систему, серед ключових орієнтацій визначено прагнення до безпеки, прихильності та доброзичливості, саморегуляції, також слід зазначити, що молоде покоління має переважно високий рівень суб'єктивного контролю, що свідчить про вміння брати відповідальність за те, що відбувається у житті.

ВИСНОВКИ

У ході проведення теоретичного та емпіричного дослідження ціннісної сфери сучасної молоді в умовах війни нами було визначено:

1. Виявлено, що цінності особистості, як ключовий аспект її життя, мають широкий спектр класифікацій у науково-психологічній літературі. Це переконання, уподобання та погляди, що формуються в особистості та визначають, що важливо, цінне та прагнене в її житті.

Одна з класифікацій базується на характері цінностей. Моральні цінності відносяться до етичних норм і правил, що визначають, що є морально важливим. Матеріальні цінності стосуються матеріальних благ та комфорту, водночас духовні цінності охоплюють внутрішній розвиток особистості та взаємозв'язок з культурою та самовдосконаленням.

2. Зазначено, що сучасна молодь формує свою ціннісну сферу на основі кількох ключових компонентів. Віддаючи перевагу самореалізації, вони активно прагнуть особистісного розвитку та виявлення власних талантів. Підтримка соціальної справедливості та активізм у суспільних питаннях стають суттєвими принципами, що мобілізують молодь до боротьби за права меншостей та участь у політичних та соціальних ініціативах. Прагнення до інновацій, креативності та зацікавленість у новітніх технологіях відображає бажання розвиватися та впроваджувати ідеї, що вносять зміни в сучасний світ.

3. Для проведення емпіричного дослідження для визначення особливостей ціннісної сфери сучасної молоді в умовах війни нами було використано: ціннісний опитувальник Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської), методика «Рівень суб'єктивного контролю» Дж.Роттера (адаптація Є.Ф. Бажана, С.О. Голинкіної, А.М. Еткінда), методика «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах» О. Фанталової (на основі переліку цінностей М. Рокича), методи статистичної обробки даних.

4. Отримані результати емпіричного дослідження дали змогу визначити, що більшість молоді опитуваної молоді вже сформувала свою ціннісну систему. Серед основних установок можна виділити бажання до стабільності, доброзичливості, самостійності, а також вони високо оцінюють свій вплив на життя. Молодь, яка має високий рівень суб'єктивного контролю, показує більш чіткі цінності та розуміння доступних сфер життя, що свідчить про їхню здатність взяти на себе відповідальність за те, як розвивається їхнє життя. Узагальнення результатів дослідження дає підстави для таких висновків:

Визначено, що серед досліджуваної молоді домінуючими цінностями є «Безпек», «Прихильність» та «Саморегуляція». Особи, які віддають перевагу цінності безпеки, мають виражену мотивацію до стабільності і гармонії, намагаючись створити стабільне соціальне та сімейне середовище. Ті, хто цінує прихильність, акцентують увагу на підтримці та збільшенні благополуччя близьких людей, прагнучи до гармонійних відносин. Люди, які цінують саморегуляцію, прагнуть до незалежності у своїх думках та діях, керуючись власними переконаннями та цілями. Аналізуючи отримані показники дослідження рівня суб'єктивного контролю, можна зробити висновок про високі показники серед 61,7% респондентів, що свідчить про те, що більшість осіб вірять у власну здатність впливати на події та результати свого життя.

Доведено, що що молодь переживає розбіжності між доступністю та цінністю в різних аспектах життя, таких як «Цікава робота», «Матеріально забезпечене життя», «Свобода як незалежність у вчинках та діях» і «Щасливе сімейне життя», що свідчить про те, що їхні бажання не завжди збігаються з реальними можливостями.

Встановлено, що особи з високим рівнем суб'єктивного контролю мають більш визначені цінності та об'єктивно оцінюють доступність та цінність важливих сфер життя ($r = 0,712$, при рівні статистичної значущості $p \leq 0,01$). Вони активно зацікавлені у реалізації своїх цілей і розуміють

значення різних аспектів життя. У той час, особи з низьким рівнем суб'єктивного контролю мають більш хитку систему цінностей, оскільки схильні відносити своє благополуччя до зовнішніх факторів, що може призвести до змін у їхніх цінностях та переконаннях залежно від зовнішніх обставин ($r = 0,291$, при рівні статистичної значущості $p \leq 0,01$).

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні конкретних стратегій та механізмів адаптації молоді у військових умовах для збереження власної ціннісної системи, забезпечення психологічного благополуччя та внутрішньої гармонії. Такі дослідження можуть допомогти в розробці ефективних психологічних програм та підходів для підтримки молоді в умовах конфліктів і воєнних дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадер С. О. Класифікація цінностей та ціннісно-сміслових орієнтацій особистості. *Іноваційна педагогіка*. Вип. 14. Т. 1. 2019. С. 18-22.
2. Баруліна Ю.В. Зміст проблеми ціннісно-сміслових орієнтацій учнів у науковій літературі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. № 47. С. 63–68.
3. Блискун О. Реінтеграція молоді у соціум: соціально-психологічний аспект. *Психологія особистості*. № 11.1. 2021. С. 5-11.
4. Бліхар М. П. Духовні цінності студентської молоді в сучасному українському суспільстві. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук за спеціальністю 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2018. 271 с.
5. Бунас А., Черних О. Теоретико-аналітичний огляд з проблеми дослідження ціннісно-сміислової сфери особистості (віковий аспект). *Молодий вчений*. №12 (88). 2020. С. 44-48.
6. Галян І.М. Соціокультурні виміри ціннісно-сміслових настанов особистості. *Науковий вісник Миколаїв. держ. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки*. 2013. № 10(2). С. 79-83.
7. Дандекар Д. Д. Свобода та любов як головні цінності політичного лідера. *Актуальні проблеми філософії та соціології : Науково-практичний журнал*. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. Вип. 25. С. 53-59.
8. Долинська Л. В. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2008. 124 с.
9. Іваник С. В. Дослідження локусу контролю у студентів. *Соціально-гуманітарний вісник*. №24. 2018. С. 46-47.
10. Іванцев Н., Потоцька О. Вплив ціннісних орієнтацій на формування уявлень про психологічне благополуччя у студентської

молоді. *Вісник Прикарпатського університету: філософські і психологічні науки*. №1.22. 2019. С. 5-11.

11. Кальницька К. О., Прядко Б. В. Кар'єрні домагання та система цінностей сучасної молоді. *Юність науки: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених* (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.) : у 2-х ч. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. Ч. 2: С. 28-30.

12. Карпенчук С. Г. Європейські цінності–цінності загальнолюдські. *Інноватика у вихованні*. № 2.7. 2018. С. 33-45.

13. Короткіх Я. П. Особливості ціннісних орієнтацій і життєвих перспектив молодого покоління в умовах війни. *Соціально-психологічні технології розвитку особистості* : зб. наук праць за матеріалами VIII Усеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості». Херсон ; Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. С. 232-236.

14. Лавріненко В. А. Особливості впливу міжособистісної взаємодії в неформальних об'єднаннях на розвиток ціннісно-сміслової свідомості підлітків. *Психологія і особистість*. 2019. № 1. С. 121–145.

15. Лазарук А. Цінності людини у науковому обґрунтуванні. *Психологія і суспільство*. №3-4. 2002. С. 170–186.

16. Мельничук І.А. Ціннісно-сміслові орієнтації обдарованої молоді. *Наукові записки Кіровоградського держ. педагог. ун-ту ім. Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки*. 2010. № 91. С. 146–150.

17. Мотков С. Ціннісно-сміслова сфера особистості: роль, структура та функції. *Psychological journal*. №4.10. 2018. С. 105-128.

18. Огінська Р. Т. Система цінностей студентської молоді в умовах трансформації суспільства. *Соціально-гуманітарний вісник*. №20-21. 2018. С. 37-40.

19. Онищенко Г. І. Ціннісно-сміслові орієнтири сучасної молоді: особливості, умови і психологічна допомога. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2011. № 4(13). С. 253–259.
20. Паламар С. П. Проблема формування духовноморальних цінностей студентів в умовах освітнього середовища. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. №3-4. 2017. С. 221-234.
21. Панок І. Типологія ціннісних орієнтацій студентів. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Психологія»*. №66. 2022. С. 233-242.
22. Радіонова К., Вашека Т. Зв'язок задоволеності життям з ціннісно-сміисловою сферою студентської молоді. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: збірник наукових праць*. К. : ТОВ «Альфа-ПК», 2020. С. 299-303.
23. Сопівник І., Мацола В. Моніторинг ціннісних орієнтацій сучасної молоді. *Освітній простір України*. №16. 2019. С. 181-186.
24. Субашкевич І. Модифікація методики О. Фанталової «Рівень співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2015. № 4-5. С. 77–86.
25. Федоренко, А. Ф. Специфіка ціннісно-сміслового розвитку студентської молоді. *Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів та аспірантів, 14-18 березня 2016 року*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 115-118.
26. Федух І. С. Роль взаємодії викладач-студент у формуванні ціннісно-сміслових орієнтацій студентів сучасного ВНЗ. *Педагогічний дискурс*. 2011. No 9. С. 357–361.
27. Rokeach M. *Understanding human values: individual and societal*. Free Press, 1979. 322 p.
28. Schwartz S. H., Bilsky W. Values and personality. *European Journal of Personality*. 1994. Vol. 8. P. 163–181.

29. Schwartz Shalom H. Theory of Cultural Values and Some Implications for Work. *Applied Psychology: An International Review*. 1999. № 48. P. 23–47.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Васильченко Світлана Василівна,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

29.09.2020
(дата)

(підпис)

Світлана Васильченко
(ім'я, прізвище)

Ціннісний опитувальник Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Є. Дубовської)

Інструкція. Оцініть, наскільки важлива кожна із запропонованих цінностей для Вас особисто. Для оцінки використовуйте таку шкалу:

7 - винятково важлива цінність як керівний принцип Вашого життя (зазвичай таких цінностей буває одна-дві);

6 - дуже важлива;

5 - досить важлива;

4 - важлива;

3 - не дуже важлива;

2 - мало важлива;

1 - не важлива;

0 - абсолютно байдужа;

-1 - це протилежно принципам, яких Ви дотримуєтесь.

№	Список цінностей	Бали								
		-1	0	1	2	3	4	5	6	7
1.	Рівність (однакові можливості для всіх)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Згода з самим собою (мир всередині себе)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Соціальна влада (панування над іншими людьми)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Насолода (задоволення всіх бажань)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Свобода (свобода дій і думок)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Духовність (домінування духовної, а не матеріальної сторони життя)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Турбота про себе (відчуття, що іншим є до тебе справа)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Соціальний порядок (стабільність суспільства)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Насиченість життя (цікаве, наповнене життя)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Осмисленість існування (наявність мети в житті)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Ввічливість (ввічливість, вихованість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Багатство (власність, майно, гроші)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Національна безпека (захищеність держави від ворогів)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Самоповага (віра у власну значимість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
	Почуття подяки (прагнення віддавати борги)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7

Творчість (унікальність, уява, віра в свої творчі здібності)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Мир на Землі (свобода від воєн і конфліктів)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Традиції (збереження звичаїв)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Велика справжня любов (глибока емоційна й духовна близькість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Самодисципліна (стриманість, боротьба з спокусами)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Недоторканність внутрішнього світу (право на таємницю особистого життя)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Безпека сім'ї (безпека тих, кого ми любимо)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Соціальне визнання (повага, схвалення іншими)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Єднання з природою (включення в природу, відповідність природі)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Різноманітне життя (постійні зміни, життя, насичене подіями)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Мудрість (зріле, глибоке розуміння життя)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Влада (право керувати, командувати людьми)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Вірна дружба (близькі, надійні друзі)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Естетична насолода (краса природи, світу)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Соціальна справедливість (захист прав людей, турбота про слабких)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Самостійність (впевненість в собі, самодостатність)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Помірність (уникнення крайнощів)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Відданість (вірність друзям, групі)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Цілеспрямованість (наполегливість у досягненні мети)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Широта поглядів (терпимість до ідей і думок, відмінних від моїх)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7

Смирнення (скромність, шанобливість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Відвага (пошук пригод, ризику, небезпеки)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Захист навколишнього середовища (охорона природи)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Впливовість (вплив на людей і події)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Повага старших (повага до віку)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Самостійна постановка цілей (цілеспрямованість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Здоров'я (здоров'я фізичне і психічне)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Компетентність, професіоналізм (вміння працювати, ефективність)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Прийняття життя таким, яким воно є (приспособлення до життєвих обставин)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Чесність (непідробленість, щирість)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Репутація (збереження свого обличчя)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Послух (обов'язковість, старанність)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Інтелект (логічність, вміння думати)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Доброзичливість (робота на благо інших)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Життєрадісність (здатність радіти життю)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Благочестя (слідування релігійним віруванням і переконанням)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Відповідальність (надійність)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Допитливість (інтерес до всього)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Поблажливість (готовність прощати)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Успіх (досягнення цілей)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Охайність (акуратність)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Потурання собі, поблажливість до себе (доставлення собі задоволення)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7
Релігійність (віра в Бога)	-1	0	1	2	3	4	5	6	7

Порівняння в першій матриці проводиться на підставі того, що представлені в цьому списку цінності мають для вас різну значущість, різну ступінь привабливості. Необхідно дивитись кожну пару і вибрати з двох цінностей саме ту, яка здається більш важливою в цій парі (наприклад: вам дана пара понять, під цифрою 2 позначено здоров'я, під цифрою 3 - цікава робота, якщо ви обвели 2, то це означає, що здоров'я для вас важливіше, ніж цікава робота, обводити можна тільки одну цифру з пари). Пропускати пари не можна! Закінчивши першу матрицю, потрібно перейти до другої.

У другій матриці порівняння проводиться на підставі того, що деякі з представлених цінностей є для вас більш доступними, легше досяжними в житті у порівнянні з іншими.

Матриця 2. Порівняйте поняття-цінності на основі легкості їх досяжності для вас.

1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7 8 8 9 9 10 10 11 11 12

1 3 2 4 3 5 4 6 5 7 6 8 7 9 8 10 9 11 10 12

1 4 2 5 3 6 4 7 5 8 6 9 7 10 8 11 9 12

1 5 2 6 3 7 4 8 5 9 6 10 7 11 8 12

1 6 2 7 3 8 4 9 5 10 6 11 7 12

1 7 2 8 3 9 4 10 5 11 6 12

1 8 2 9 3 10 4 11 5 12

1 9 2 10 3 11 4 12

1 10 2 11 3 12

1 11 2 12

1 12